

Sunkov, V.I.

A SZOVJET KÖNYVTÁRAK SORONLÉVŐ FELADATAI

A Szovjetunió Művelődésügyi Minisztériuma mellett működő Könyvtárügyi Tanács a múlt év elején alakult. A Tanács munkájáról a Könyvtári Figyelő több számában is hírt adtunk (1959. I. sz. 50. p.; 2. sz. 71-72. p.; 5. sz. 49. p.). Az alább közölt írás szerzője V. I. Sunkov, a Tanács elnöke, cikkét a Tanács tavalyi ülésén elhangzott beszámolója alapján állította össze.

A Szovjetunió Kommunista Pártjának Központi Bizottsága megvizsgálta az ország könyvtárügyének helyzetét, mérlegelte a megjavítás érdekében teendő intézkedéseket és határozatában* hangsúlyozta, hogy a könyvtárak elsődrendű feladata a XXI. Kongresszus határozatainak propagálása, a vállalatok, építkezések, kolhozok, szovhozok, tudományos intézmények hatékony segítése a népgazdaság fejlesztése hétéves tervének teljesítésében.

A könyvtáraknak hatalmas munkát kell kifejteniük a dolgozók, különösen pedig az ifjúság kommunista szellemében való nevelés érdekében, s ki kell fejleszteniük a szovjet emberekben a kommunista erkölcs magasrendű eszméit. A könyvtárosok hatalmas hadseregére vár az a nagy feladat is, hogy megvalósítsák a könyvtárügy fejlesztésére vonatkozó hétéves terv előirányzatait. Ezen nemcsak a könyvtárak számára a növelését kell érteni, hanem a könyvtári munka minőségének megjavítását, a munka termelékenységének emelését, a könyvtárak fenntartásával kapcsolatos költségek csökkentését is.

Annak következményeképpen, hogy a Szovjetunió lakosságának kulturája hatalmas mértékben emelkedett és fokozatosan elmosódnak a szellemi és a fizikai munka közti lényeges különbségek, a politikai, a műszaki és a tudományos könyvek nélkülözhetetlen segédeszközzé váltak a kutatók, a mérnökök és műszakiak, de társadalmunk minden rétege számára is. A technika gyorsütemű fejlődése a népgazdaság valamennyi ágában egyre növeli a könyv szerepét a dolgozók mindennapi munkájában.

Ezeknek a feladatoknak a szolgálatába kell állítani különböző típusú - közművelődési, műszaki, tudományos - könyvtáraink könyvpropagandáját. Nagy szerep vár e munkánál a közművelődési könyvtárakra, különösen a köztársasági, határvidéki és megyei könyvtárakra, melyek módoszerint a n i irányító munkát végeznek és a Lenin Könyvtarra is.** Feladatuk nemcsak az, hogy a kommunizmus építőinek munkáját a könyvekkel segítsék, hanem az is, hogy kidolgozzák az olvasó szolgálat elméleti és módszertani kérdéseit és népszerűsítsék az e téren bevált gyakorlatot.

* Magyarul megjelent: Könyvtári Figyelő 5. évf. 1959. 8.sz. 1-8.p.

** Vö.: K.F. 6. évf. 1960. 4-6.sz. 11-17.p.

A KÖNYVKIADÁS HIÁNYOSSÁGAI. A KÖNYVPROPAGANDA ELMELETI ÉS GYAKORLATI KÉRDÉSEINEK KIDOLGOZÁSA

Sok közművelődési könyvtár kitűnően foglalkozik az olvasókkal és színvonalas könyvpropagandát folytat. Állományuk elégtelensége azonban gátat vet munkájuk fejlődésének; nem tudják kellő mértékben kiszolgálni az ipari és mezőgazdasági dolgozókat.

A közművelődési könyvtárak könyvállományának gyökeres megjavítása - a XXI. Kongresszus által kitűzött feladatok megvalósítása érdekében - központi probléma, amelynek megoldásától azt várjuk, hogy emelni fogja könyvtáraink munkájának színvonalát.

Az állomány hiányossága összefügg a megjelenő könyvek hiányosságaival. Bár kiadóinknak vannak vitathatatlan érdemei, könyvkiadásunk terén mégis tapasztalhatunk néhány rendkívül nyugtalanító jelenséget. Feltűnően hiányoznak a megjelent könyvek közül színvonalasan megírt népszerű művek a technika, a természettudományok, a politikai gazdaságtan, a kommunista erkölcs időszervi kérdéseiről. Kevés a jó munkamódszereket és az újítók tapasztalatait népszerűsítő könyv az egyszerűbb ipari és mezőgazdasági munkát végző dolgozók számára. A könyvtárak az olvasók igényeinek elemzése alapján megalapozott igényeket közvetíthetnének a kiadókhöz. Ezért a kiadók és a Szovjetunió Állami Könyvterjesztő/idejében juttassák el a könyvtárakhoz tématerveket. Fontos az is, hogy a könyvtárak a következő évi kiadói tervek elkészítéséhez küldjék meg a kiadásra, vagy újrányomásra javasolt művek jegyzékét.

Ugyancsak fontos az is, hogy a könyvpropaganda minél rugalmasabb és hatékonyabb módszereit dolgozzuk ki. Jelen cikk keretében nem látszik célszerűnek, hogy ismertetessük és elemezzük ezeket a módszereket. Rá kell azonban mutatnunk arra, hogy komoly munkát kell végezni a gyakorlati elméleti áttalánosságon a területen nagy feladat vár a központi könyvtárakra, a többi között a Lenin Könyvtárra, a Szaltükov-Scsedrin Könyvtárra, az Állami Nyilvános Tudományos-Műszaki Könyvtárra, a köztársasági, határvidéki és megyei könyvtárakra. Ugyancsak jelentős szerep hárul a kérdés megoldásában a felsőfokú könyvtárosképző intézményekre is. Nagyjelentőségű a módszertani munka megszervezése és irányítása a műszaki, mezőgazdasági és más könyvtárakban. Nyilvánvaló, hogy azok a hatóságok, amelyeknek a kezében van a szakkönyvtárak hálózatának irányítása, foglalkoznak ezzel a kérdéssel és intézkednek a probléma megoldásáról.

A TUDOMÁNY JELENTŐSÉGÉNEK ÉS SZEREPÉNEK NÖVEKEDÉSÉVEL NÖVEKszik A MEGFELELŐ TELJESSÉGU ÉS ÖSSZETÉTELU ÁLLOMÁNY JELENTŐSÉGE IS

A XXI. Kongresszus határozatai hangsúlyozzák, hogy a kommunista társadalom építésének időszakában a tudomány jelentősége egyre növekszik. A különböző tudományágak művelőinek kiemelkedő eredményei kapcsán megoldottuk a

népgazdaság legbonyolultabb problémáit is. Az előttünk álló hétéves időszakban meg fogjuk teremteni a szükséges feltételeket ahhoz, hogy a tudomány valamennyi ága még gyorsabban fejlődjék, sor kerüljön fontos elméleti kutatások megvalósulására és új, hatalmas tudományos felfedezések szülessenek. A szovjet tudomány fejlődése elsősorban azt követeli a tudományos könyvtáraktól, hogy lehetőleg teljes és megfelelő összeállítással rendelkezzenek, sokrétűen tárják fel a könyvek tartalmát és ésszerűen szervezzék meg a bibliográfiai munkát.

A Lenin Könyvtárnak, a Szaltükov-Scsedrin Könyvtárnak, a Szovjetunió Tudományos

Akadémiája Könyvtárának óriási könyvállománya van és ugyancsak jelentős állomány-nyal rendelkeznek a többi hálózat tudományos könyvtárai is. Emellett mutatkoznak azonban komoly hiányosságok is.

Ha ezek a fogyatékoságok csupán szórványosan jelentkeznének, ideiglenesen szemet hunyhatnánk felettük. A baj azonban ott van, hogy a tudományos könyvtárak néha nagy, országos jelentőségű tudományos kutatások céljára nem tudnak irodalmat biztosítani.

Ami a h a z a i kiadványokat illeti, tudományos könyvtáraink állományának helyzetét kielégítőnek tekinthetjük, s csupán néhány olyan hiányosságra kell rámutatnunk, amely a köztársasági könyvtárak állománygyarapításában mutatkozik: a teljesség hiánya és az anyag késedelmes beérkezése. Minél sürgősebben biztosítani kellene, hogy a könyvtárak kapják elsőként a belföldi irodalmat; az olvasó a könyvnek a piacon való megjelenésével egyidőben, vagy még előbb, megtekinthesse a könyvuj-donságokat. Ugyancsak biztosítani kell, hogy a szövetségi és autonóm köztársasá-gok, a határvidékek és a megyék könyvtárai maradéktalanul megkapjanak minden he-lyi sajtóterméket.

GYORS, ÉSSZERŰ ÉS GAZDASÁGOS
ÁLLOMÁNYGYARAPÍTÁST A BEL- ÉS
KÜLFÖLDI IRODALOM TERÉN

Már bonyolultabb a helyzet a k ü l f ö l d i irodalom beszerzése terén. Az u-tóbbi években jelentősen növeksedett a beérkező külföldi tudományos művek száma, a gyarapítás azonban nem tart lépést a tudományos dolgozók szükségleteivel. Kül-lönösen két nyugtalanító körülményt kell hangsúlyoznunk. Az első a helytelen ál-lománygyarapítás; ennek következtében a Szovjetunió tudományos könyvtáraiba nem jutnak el a külföldi tudományos-műszaki irodalom összes kiadványai. A második probléma az, hogy a külföldi irodalom késve érkezik a könyvtárakba. A helytelen gyakorlat pénzpazarlásra vezet.

Ugy véljük, hogy a valutapazarlást meg lehetne szüntetni, ha tudományos könyvtá-raink a külföldi irodalom beszerzése terére szorosabban együttműködnének, jobban összehangolnák munkájukat /szabatosabban meghatározva a könyvtárak profilját/, továbbá ha ésszerűbben megszerveznék a megrendeléseket /lerövidítve a megrende-lések és beérkezések határidejét/. A célszerű megoldást elősegítené, ha külön értekezleten és a szaksajtó hasábjain vitatnánk meg a problémákat.

Fontos tennivaló a tudományos könyvtárak állományának feltárása. Ezt nagyban akadályozza az, hogy nincs kidol-gozva az o s z t á l y o z á s m a r x i s t a

A KÖNYVTÁRI OSZTÁLYOZÁS
MARXISTA RENDSZERÉNEK HIÁNYA
HÁTRAVETI AZ ÁLLOMÁNY FELTÁ-
RÁSÁT

r e n d s z e r e. Ilyen osztályozás pedig nagy segítséget nyújtana ahhoz, hogy az évszázadok alatt felgyülemlett könyvanyagot a tudomány mai állásának megfele-lően feltárjuk. /Hozzá kell tennünk, hogy a tudomány egyes ágazatai és kölcsönös kapcsolatai gyorsan fejlődnek és változnak./ Reméljük, hogy a Lenin Könyvtár a Szelitükov-Sosedrin Könyvtár és az Akadémia hálózatához tartozó könyvtárak közös munkája a közeljövőben befejeződik és megbízható segédeszközzel fegyverezhetjük fel a Szovjetunió könyvtárait.*

Az előttünk álló hétéves terv időszakban elvégzendő mun-ka egyik döntő jelentőségű fejezete a bibliográfiai mun-ka lesz. E munkában résztvesznek mind a nagy szakkönyv-tárak, mind az egyetemes jellegű könyvtárak. A Központi Bizottság 1940-ben, "Az

A HÉTÉVES TERV SORÁN A BIBLI-
OGRAFIAI MUNKA EGYIK DÖNTŐ JE-
LENTŐSÉGU FELADAT LESZ

* Vö.: K.F. 6. évf. 1960. 4-6.sz. 91-94.p.

irodalmi kritikáról és bibliográfiáról" hozott határozatának megjelenése óta már értünk el bizonyos eredményeket a bibliográfia fejlesztése terén, a mai helyzet mégsem biztosítja azoknak a hatalmas feladatoknak a végrehajtását, amelyeket a XXI. kongresszusa tűzött elének. E feladatok teljesítése megköveteli, hogy a bibliográfiai munka olyan szervezetét és rendszerét hozzuk létre, amely a dolgozók széles tömegeinek önképzéséhez alapul szolgál és segíti a szovjet tudományt.*

A KOMMUNISTA EMBER NEVELÉSE
SOKRÉTU MUNKÁT KÖVETEL A SZOV-
JET KÖNYVTÁRAKTÓL

Helytelen volna, ha a könyvtárak feladatait csupán a népgazdaság és a tudomány számára nyújtandó segítség adására korlátoznók. A pártkongresszus határozataiban fontos helyet foglal el az új, kommunista ember nevelésének kérdése. A kommunizmus építése nagyszerű programjának megvalósítása céljából, az anyagi és technikai bázis megteremtésén, a termelési, társadalmi és politikai viszonyok fejlesztésén kívül, mint erre a pártkongresszus határozatai rámutatnak, "már most meg kell kezdeni a jövő emberének nevelését".

A könyvtárakra igen fontos és megtisztelő feladat vár a marxista-leninista világnézet formálásában, az új, a kommunista társadalom emberének kialakításában. Ezért tehát valamennyi könyvtárnak különös figyelmet kell fordítania arra, hogy terjessze a társadalmi és politikai irodalmat, amely gyarapítja a lakosság általános műveltségét, fejleszti marxista-leninista esztétikai érzékét és propagálja a tudományos ateista ismereteket.

A fent ismertetett munkát sokrétűen kell végezni, figyelembe véve az olvasók különböző csoportjait és a helyi adottságokat. Aligha alkalmazhatunk azonos munkamódszereket a közművelődési, iskolai, vagy tudományos könyvtárban, aligha végezhetünk tudományos színvonalu ateista propagandát és az esztétikai nevelést célzó munkát egy és ugyanazon mű és ugyanazon módszerek felhasználásával, tegyük fel az üzbég SzSzk-ban, a litván SzSzk-ban és az OSzSzk habarovszki határvidékén.

A munka jó eredményét biztosítja ha a könyvtár bevonja az aktivisták széles köreit, így többek között a Komszomol tagjait és a szakszervezetet is.

A XXI. Kongresszus határozatainak propagandája a Szovjetunió valamennyi könyvtárának központi feladata. A kongresszus határozataiban és HRUSCSOV elvtárs beszámolójában megfogalmazott elméleti tételek és gyakorlati feladatok világos, harcoss és céltudatos propagandája igen fontos részét képezi annak a harcnak, amely a Szovjetunió népgazdaságának fejlesztését szolgáló hétéves terv végrehajtását tűzte ki célul.

A KÖNYVTÁRAK HÉTÉVES TERVE. A
LAKOSSÁG NAGYOBBFOKU ÉS JOBB
KÖNYVTÁRI ELLÁTÁSA. A KÖNYV-
TÁRAK EGYENETLEN ELŐZSLÁSA

A XXI. Pártkongresszus azon határozatainak tükrében, amelyek a népgazdaság, a tudomány és a kultúra fejlesztésének tervére vonatkoznak, nagy jelentősége van a könyvtárak hétéves tervének. Sajnos még nem rendelkezünk olyan összesített adatokkal, amelyek összefoglalják valamennyi könyvtári hálózat tervének előirányzatait, de az egyes hálózatokra vonatkozó adatok is világosan mutatják a kitűzött feladatok fontosságát. A lakosság könyvtári ellátásának fejlődésével egyidőben rohamosan kell javulnia a munka minőségének is. Ilyen vonatkozásban külön ki

* A bibliográfiai munka módszeréről lásd SUNKOV cikkét: K.F. 6 évf. 1960. 4-6.sz. 114. A Könyvtári Figyelő digitális változata. Készült a Könyvtári Intézet megbízásából az Országos Széchényi Könyvtárban 2016-ban

kell emelnünk a könyvtári hálózatok területi megoszlásának kérdését. Annak ellenére, hogy a könyvtárak száma nagymértékben megnövekedett és számos intézkedés történt ésszerű telepítésükre, a hálózatok szervezésénél komoly hiányosságok vannak.

Az a tény, hogy a könyvtárak telepítése egyenetlen és munkájukban sok a párhuzamoság, az állami és társadalmi pénzek ésszerűtlen felhasználására, a könyvek és a könyvtárosok helytelen és nem gazdaságos elosztásához vezet.

A könyvtári hálózatok ésszerűtlen telepítésének egyik fő oka az, hogy a különféle fenntartó hatóságok egymástól elszigetelten fejlesztik és szervezik könyvtáraikat.

Nem kevésbé fontos probléma a könyvtárak állományának, az állomány összetételének megjavítása helyesebb állománygyarapítással és a profilba nem vágó, elavult és felesleges kiadványok eltávolításával, tehát állományapaszttással. Ez utóbbi kérdés megoldása igen fontos, mert csak így lehet ésszerűbben felhasználni a könyvtárak épületeinek hasznos terét, más szóval a könyvtárak építésére fordított állami pénzt.

AZ ÁLLOMÁNY MEGSZABADÍTÁSA A FELESLEGES ÉS ELAVULT KÖNYVEKTŐL. AZ ÁLLOMÁNY NYILVÁNTARTÁSÁNAK EGYSZERÜSÍTÉSE, A KÖNYVEK FORGÁSI SEBESSÉGÉNEK NÖVE-LÉSE

Könyvtáraink állományának újra-elosztását eddig megnehezítette az, hogy a könyvet egyik könyvtárból a másikba rendkívül bonyolult adminisztrációs utvesztőn át lehetett adni.* Ma már ez a kérdés megoldódott. Reméljük, hogy a könyvtárak rendet teremtenek állományukban. Nagyban előmozdítaná a kérdés megoldását az, ha a könyveket térítés nélkül át lehetne adni egyik könyvtárból a másikba, továbbá ha létrejünnének az országos, a köztársasági és a megyei csereközpontok. Ez lehetővé tenné, hogy számos könyvtár megszabadulna a gyűjtőkörébe nem tartozó kiadványoktól, más könyvraktárak állománya pedig gazdagodnék és a jelenleg "befagyasztott" könyvkinccs feloldódnék. Ezzel a problémával szoros kapcsolatban van a könyvtárak megszabeditása az elavult irodalomtól. A könyvtárosok e kérdés megoldásában lemaradtak a levéltárak dolgozóitól; a levéltárosok ugyanis évek óta végeznek elméleti és gyakorlati munkát a selejtezésre és bezuzásra szánt dokumentumtipusok körülhatárolására. Az elavult kiadványok leírását kötelezővé kell tenni valamennyi könyvtár számára, kivéve a belföldi kiadványok archivális /muzeális/ példányát tároló könyvtárakat.

Ezzel kapcsolatban vetődik fel a könyvállomány nyilvántartásának és statisztikájának egyszerűsítése is. Ugyanis az érvényben lévő nyilvántartási és statisztikai rendszer gátolhatja a könyvtárak célszerű állományapasztási tevékenységét. Ezért kell tehát olyan utmutatást adnunk a könyvtáraknak, amely szabatosan meghatározza az "elavult irodalom" fogalmát és ésszerű, egyszerű és olcsó módszereket ajánl a könyvállomány felülvizsgálásához.

Az aktív könyvpropagandának megfelelő állomány kialakítása módot nyújt a forgási sebesség meggyorsítására, ami a könyvtáraknak nyújtott állami támogatás hatékony felhasználását is jelenti. Míg a nemzeti sajtótermés megőrzését szolgáló tudományos könyvtárak állományának alacsonyabb forgási sebessége e megőrző funkció számos vonatkozásából adódik, addig a közművelődési könyvtárakban ugyanez az alacsony forgási sebesség feltétlenül a gyenge munkáról tanusko-

* Vö.: TOMAHIN, N.: Csereközpontok szervezése. - K. F. 5 évf. 1959. 2. sz. 1 - 7. A Könyvtári Figyelő digitális változata. Készült a Könyvtári Intézet megbízásából az Országos Széchényi Könyvtárban 2016-ban

dik. A Szovjetunió Művelődésügyi Minisztériuma néhány olyan nyugtalanító jelen-
ségre figyelt fel, amely arról tanuskodik, hogy a közművelődési könyvtárak dol-
gozói valamilyen hibát követtek el munkájukban és ennek következtében a könyv-
tárak állományának egy része megbénult.

A KORSZERŰ TECHNIKA ALKALMA-
ZÁSÁVAL LEHET TAKARÉKOS ÉS
GAZDASÁGOS KÖNYVTÁRI MUNKÁT
VÉGEZNI

A XXI. Pártkongresszus ismételten aláhuzta, hogy az
ö n k ö l t s é g c s ö k k e n t é s e a népgazdaság
fejlesztésének egyik fontos problémája. Ezt a kérdést

meg kell oldani a könyvtárügy területén is. A fentebb érintett kérdések egész so-
ra szorosan összefügg ezzel a problémával. A már mondottakon kívül két kérdést
kell felvetnünk:

1/ Az egyik az anyagi eszközökkel való t a k a r é k o s k o d á s. Ennek érde-
kében határozottan küzdenünk kell az állománygyarapításban és a bibliográfiai
munkában megnyilvánuló párhuzamosság ellen, első lépésként az egy hálózathoz
tartozó könyvtárakban, majd pedig a különböző hálózatok könyvtárainak munkájában
is. Az így elért megtakarítás jelentős segítséget nyújthat: a könyvtáraknak.

Felhozok néhány példát: A Tudományos Akadémia Könyvtárába beérkező külföldi
irodalomról katalóguscédula készül a könyvtár számára, a Lenin Könyvtár, a
Külföldi Irodalom Könyvtára, a köztársasági könyvtárak stb. számára. A cé-
dula leírása és sokszorosítása a lehető legprimitív módon, egyszerű író-
gépen történik. Figyelembevéve azt a körülményt, hogy könyvtáraink évente
százazerszámra kapnak külföldi könyveket, ugyanennyire rug az írógépen ké-
szült cédulák mennyisége is. Ha legalább egyetlen nyomtatott központi kata-
lógusunk lenne a külföldi könyvekről, elkerülhetnénk ezt az ésszerűtlen munkát.

Moszkvában több olyan nagykönyvtár van, amely sok külföldi könyvet szerez
be. Minthogy a gyarapítás profilja nincs szabatosan meghatározva, gyakran
előfordul, hogy egyes könyvtárak párhuzamos megrendeléseket eszközölnek.
Attól eltekintve, hogy ez a többszörös megrendelés semmivel sem indokolha-
tó, előfordul viszont, hogy az olvasó a számára szükséges külföldi könyvet
vagy folyóiratot egyetlen olyan könyvtárban sem találja meg, amely devizát
kap állománygyarapítás céljára. A devizával való takarékoskodás és az ösz-
szeg ésszerű felhasználásának kérdése napirenden lévő probléma.

2/ A másik kérdés a könyvtári üzem önköltségének a könyvtári gazdálkodás é s z-
s z e r ű s i t é s e és a korszerű t e c h n i k a bevezetése útján való
csökkentése. Néhány példa arról tanuskodik, hogy így emelni lehet a könyvtári
dolgozók munkájának termelékenységét.

Ahol a periodikák kurrens számainak nyilvántartására például a kardexet hasz-
nálják, úgy nyilatkoznak, hogy ez az eljárás megkönnyíti az időszaki kiadvá-
nyok katalógusának folyamatos vezetését. A katalógusfiókok gömbölyű alakú
nyársának laposra való kicserélése nagymértékben meggyorsítja a cédulák be-
helyezését a katalógusba. Még egy olyan csekélység is, mint a jobb minőségű
katalóguscédulák alkalmazása, jelentősen csökkenti a költségeket. Ennek il-
lusztrálására felhozzhatjuk a Lenin Könyvtár példáját. A Lenin Könyvtár nagy
olvasótermének több mint 600 000 cédulát tartalmazó olvasói katalógusa gyor-
san elhasználódik, mert a címleírások rossz minőségű papíron készültek. A
katalóguscédulák egyhatodát évente kétszer cserélik, ami a könyvtár számi-
tásai szerint évente több mint 8000 plusz munkaórát jelent.

A SZAKSAJTÓ ÉS A PUBLIKÁLÁS LE-
HETŐSÉGEINEK BŐVITÉSE, AZ ÖSSZ-
SZÖVETSEGI KÖNYVTÁRTUDOMÁNYI
ÉS BIBLIOGRÁFIAI TUDOMÁNYOS KU-
TATÓINTÉZET LÉTREHOZÁSA

A könyvtári munka ésszerűsítését, az olvasószolgálat
módszereinek állandó javítását fékezi az, hogy a könyv-
tártudomány elmélete még mindig eléggé fejletlen, nem
kielégítő a könyvtári kiadói bázis, és ugyancsak elég-

telen az ország könyvtárainak módszertani irányítása. Nyomtatott sajtóorgánumaink
- a Szovetszkaja Bibliografija és a Bibliotekar' - minden hasznosságuk mellett,

kismértékben dolgozzák fel a könyvtári és bibliográfiai munka elméletének és technológiájának kérdéseit. Megérett az idő arra, hogy létrehozzuk az Össz-szövetségi Könyvtártudományi és Bibliográfiai Tudományos Kutatóintézetet és lehetővé tegyük, hogy a Szovetszkaja Bibliografija sűrűbben jelenjék meg, továbbá egy elméleti könyvtártudományi folyóiratot létesítsünk.

A könyvtártudományi és bibliográfiai módszertani és elméleti munka várható fellendülése megköveteli, hogy nagy kapacitással rendelkező kiadó i n t é z m é n y t hozzunk létre. A bibliográfia kérdéseiről tartott 1959. évi értekezleten olyan panaszok hangzottak el, hogy nincs mód elkészült bibliográfiák közreadására. Ezt a kérdést gyökeresen meg lehetne oldalni, ha a könyvtári és bibliográfiai intézmények mellett már működő kiadók bázisán egy speciális könyvtári és bibliográfiai kiadói intézményt szerveznénk. Fontos lenne továbbá a könyvtárak módszertani irányításával összefüggő kérdések megoldása is azoknál a szervezeteknél és hatóságoknál, ahol ilyen irányítás nem folyik, illetve alacsony színvonalon áll. Fontos szerepet játszhatnának a központi könyvtárak azzal, hogy irányítanák a hálózatukhoz tartozó könyvtárakat.

A XXI. Kongresszus a könyvtári hálózatok kiépítése és a könyvtárak munkájának megjavítása terén új követelményeket támaszt a könyvtárak dolgozóival szemben. Országunkban rendszeres könyvtárosképzés folyik; három könyvtárosképző főiskola, az egyetemek és a pedagógiai főiskolák könyvtári tagozatai és a könyvtári technikumok képeznek könyvtárosokat. 1958-ban több mint 12 000 hallgatója volt a moszkvai, leningrádi és harkovi könyvtárosképző főiskolának, az egyetemek és főiskolák könyvtári tagozatának. De még ez a hatalmas méretű könyvtárosképzés sem tudja teljes mértékben fedezni a szükségletet. Azokkal az általános intézkedésekkel kapcsolatban, amelyek a közoktatás további fejlesztésére irányulnak, kétségkívül meg fog javulni és ki fog bővülni a könyvtárosképzés is. Remélhetjük tehát, hogy a közművelődési könyvtárak szakképzett könyvtári dolgozók iránti igényét teljes mértékben sikerül majd kielégíteni. Kevésbé kielégítő a helyzet a tudományos könyvtárak dolgozóinak képzésében. Könyvtárosképző főiskoláink két alapvető kérdést illetően nem adnak kielégítő képzést a végzett növendékeknek: a könyvtárügyi ismeretek elsajátítása nem jár együtt a tudományok valamely ágában való s p e c i á l i s i s m e r e t e k megszerzésével és nem kielégítő az idegen nyelvek ismerete. Nagy tudományos könyvtáraink különböző felsőoktatási tanintézetek, egyetemek és idegen nyelvű főiskolák végzett hallgatóit veszik fel és ezeket hosszantartó és bonyolult munkával képzik tovább könyvtárossá. Ez sok - gyakran feleslegesen befektetett - időt és erőfeszítést jelent. Az így felvett fiatal dolgozók, mivel nem rendelkeztek a tudományos könyvtárakban folyó munkához szükséges speciális felkészültséggel, nem végezték el kielégítően a rájuk bízott feladatokat; ideiglenes dolgozóknak érezték magukat és az első adandó alkalommal kiléptek a könyvtárból. Ahhoz, hogy a tudományos könyvtárakat ellássuk szakképzett dolgozókkal, valamennyi felsőoktatási intézményben k ü l ö n f a k u l t á s o k a t kell létrehozni a tudományos könyvtárak dolgozóinak képzésére. Itt a könyvtári studiumokat összekapcsolnák a tudomány egyik vagy másik komplexusának beható tanulmányozásával és jó nyelvi képességgel. Addig is, amíg ezeket a kádereket kiképezzük, kívánatos volna, hogy e g y é v e s tanfolyamo-

ONÁLLÓ KÖNYVTÁRI ÉS BIBLIOGRÁFIAI KIADÓI INTÉZMÉNY LÉTREHOZÁSA

A SZAKIRÁNYU KÉPZÉS BEVEZETÉSE A TUDOMÁNYOS KÖNYVTÁRAKBA KERÜLŐ KÖNYVTÁROSOK RÉSZÉRE

kat szervezzünk az egyetemet nem könyvtárszakon végzett személyek részére.

A KÖNYVTÁRUGYI TANÁCS ÉS A KÖNYVTÁROS EGYESÜLET SZEREPE A KÜLÖNFÉLE INTÉZMÉNYEKHEZ ÉS HATÓSÁGOKHOZ TARTOZÓ KÖNYVTÁRAK MUNKÁJÁNAK ÖSSZEHANGOLÁSÁBAN

A felvetett kérdések között sok olyan van, amelyeknek megoldása kétségtelenül súlyos nehézségekbe ütközik. Az egyik nehézség az, hogy nem egyetlen szerv irányítja az ország könyvtárügyét. Jó néhány hatóság nem fordít kel-

lő figyelmet a felügyelete alá tartozó könyvtári hálózat munkájára. Ilyen körülmények között különös jelentőségre emelkedik a Szovjetunió Művelődésügyi Minisztériuma mellett létrehozott Könyvtárügyi Tanács. A Könyvtárügyi Tanácsnak igen komoly feladata van a XXI. Pártkongresszus határozatainak végrehajtásában. A Tanácsban szinte valamennyi hálózat képviselve van. Ez biztosítja arra, hogy a Tanácsnak még szervezeti kérdésekben hozott döntéseit is végrehajtsák a különféle hálózatok, vagy legalábbis egyhangú vélemény alapján terjesszék az ilyen döntéseket felettes szerveikhez. A Könyvtárügyi Tanács megtárgyalhat és megoldhat számos módszertani problémát és ajánlásaival e g y s é g e s i r á n y b a terelheti a könyvtárak munkáját. A Könyvtárügyi Tanács eszmei célkitűzéseiben helyet foglal a XXI. Kongresszus egyik legfontosabb tétele: "A szocialista államiság fejlesztésének fő irányai: a demokrácia minden erővel való kibontakoztatása, a lakosság legszélesebb rétegeinek az ország igazgatásába való bevonása, valamennyi állampolgár részvétele a gazdasági és kulturális ügyek irányításában."

A Könyvtárügyi Tanács tagjaira az a feladat vár, hogy saját munkaterületükön megvalósítsák ezt az eszmei célkitűzést. Ez az eszme még nagyobb mértékben kifejezésre jut a Könyvtáros Egyesület létrehozásában. A Könyvtárügyi Tanács, az Egyesület, a saját könyvtári hálózattal rendelkező hatóságok és szervezetek segítséget nyújtanak a könyvtári dolgozóknak ahhoz, hogy végrehajtsák a Szovjetunió Kommunista Pártja XXI. Kongresszusa által kitűzött hatalmas feladatokat.

Eredeti cím: Ob ocserednüh zadacsah bibliotek.
Megjelent: Biblioteki SzSzSzR. 12.vüp. 1959. 5-17.p.
OSzK ford.sz.: 2301.

Hogyan szerzik be a tudományos kutatók az új információkat? - erre a kérdésre végzett vizsgálatokat B. GLASS és F. H. NORWOOD. Összesen 50 tudományos kutatóval beszéltek olyténképpen, hogy legutolsó publikációjuk 5-6 fő kérdését kiragadva, megkérdezték: a szóbanforgó kérdésekkel kapcsolatos irodalomról miképpen szereztek tudomást. A kapott válaszok így csoportosíthatók:

alkalmi beszélgetés	78	22,6 százalék
átutott folyóirat	70	22,0
előfizetett folyóirat	29	8,4
citátumok		

szövegek által küldött		
különlenyomatok	20	5,8
referáló lap	18	5,2
munkatárs értesülése	15	4,3
bibliográfia, kézikönyv	15	4,3
szemlőszerű cikk	14	4,0
konferencia, kongresszus	9	2,6
véletlen	9	2,6
tanfolyami anyag	6	1,8
figyelőszolgálat	4	1,2
vitakozás	4	1,2
könyvtárjegyzők	3	0,9

(Technická knihovna. 1960. 3. no. 48. p.)